

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії

Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Анатомія центральної нервової системи»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компонент нормативний

Форма здобуття освіти очна
(очна; змішана; дистанційна)

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 053 «Психологія» перший (бакалаврський) рівень
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Клінічна психологія»

Курс перший

Силабус освітнього компоненту розглянуто на
засіданні кафедри анатомії людини, клінічної
анатомії та оперативної хірургії

Протокол від

“ ” 2024 року №

Завідувач кафедри

_____ проф. Колісник І.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем
загальної та природничо-наукової підготовки

Протокол від

“ ” 2024 року №

Голова методичної комісії ХНМУ

_____ проф. Мирошніченко М.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

В.о. завідувача кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії, д.мед.н., професор Колісник І.Л.,

Старший викладач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії, PhD, Чеканова І.В.,

асистент кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії, PhD, Войницька О.М.,

асистент кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії, Яковлева Ю.В.

Дані про викладача, що викладає освітній компонент

Прізвище, ім'я, по батькові	Шевцов Олександр Олександрович
Наукова ступінь	Кандидат медичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії
Контактний телефон	+380509690459
Корпоративна пошта	oo.shevtsov@knmu.edu.ua

Прізвище, ім'я, по батькові	Шкляр Антон Сергійович
Наукова ступінь	Кандидат медичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії
Контактний телефон	+380937250086
Корпоративна пошта	as.shkliar@knmu.edu.ua

Прізвище, ім'я, по батькові	Войницька Олена Михайлівна
Наукова ступінь	PhD
Посада	Асистент кафедри анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії
Контактний телефон	+380631310220
Електронна пошта	om.voinytska@knmu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше: <http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=1212>

Контактний тел. та E-mail кафедри: тел. (057) 700-36-26, kaf.1med.anatomii@knmu.edu.ua

Очні консультації: розклад та місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація: заняття проводяться за адресом: проспект Незалежності 12

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Анатомія центральної нервової системи» складений відповідно до Освітньо-професійної програми “Клінічна психологія” та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузь знань – «05 Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія».

Опис освітнього компоненту (анотація).

Вивчення освітнього компоненту «Анатомія центральної нервової системи» являє собою адаптовану до потреб медицини класичну модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним здобувачем знань у світі природничо-наукових уявлень про розвиток, будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності клінічного психолога. У системі підготовки фахівців з клінічної психології анатомія нервової системи є однією з фундаментальних медико-біологічних наук серед освітніх компонентів, що забезпечує здобувачів знаннями про об'єкт їх практичної діяльності. Вивчення освітнього компоненту "Анатомія центральної нервової системи" готує здобувачів до подальшого вивчення освітніх компонентів медико-біологічного циклу (фізіології, біомеханіки, спортивної медицини, спортивного та оздоровчого масажу, лікарського контролю та ін.).

Предметом вивчення освітнього компоненту «Анатомія центральної нервової системи» є особливості будови, походження та розвитку нервової системи людини.

Міждисциплінарні зв'язки:

Анатомія нервової системи як освітній компонент:

а) базується на вивченні здобувачами медичної біології, гістології, цитології і ембріології, біофізики, латинської мови, етики, філософії, екології та інтегрується з цими освітніми компонентами;

б) закладає основи для вивчення здобувачами нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії, оперативної хірургії та топографічної анатомії, деонтології, пропедевтики клінічних освітніх компонентів та формування умінь застосовувати знання з анатомії людини в процесі подальшого вивчення усіх клінічних освітніх компонентів і в майбутній професійній діяльності.

Послання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5719>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту «Анатомія центральної нервової системи» є набуття кожним здобувачем знань з анатомії нервової системи людини у світі природничо-наукових уявлень про розвиток, будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук, та у практичній діяльності клінічного психолога.

Мета вивчення анатомії людини – **кінцеві цілі** встановлені на основі ОПП підготовки лікаря за фахом відповідно до блоку її змістового модулю (природничо-наукова підготовка) і є основою для побудови змісту освітнього компоненту. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані **конкретні цілі** у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення освітнього компоненту.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту "Анатомія центральної нервової системи" є:

а) забезпечення знань про форму, будову і розвиток нервової системи людини у

взаємодії її з навколишнім середовищем;

б) розвиток навиків і умінь у використанні отриманих знань по анатомії та морфології ЦНС в практичній діяльності (при аналізі психологічних процесів, індивідуалізації лікувального підходу, вибору лікувальних технологій і т.д.)

в) підготовка до вивчення освітніх компонентів медико-біологічного циклу (фізіології, психології, психологічної реабілітації, діагностики ін.)

г) поглиблення і розширення загальнотеоретичної і методичної підготовки здобувачів;

д) формування у здобувачів здатності до розв'язання комплексних завдань у професійній та дослідницько-інноваційній діяльності у сфері клінічної психології.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами компетентностей:

- **інтегральні:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

- **загальні:**

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

8. Здатність спілкуватися українською та іноземною мовою.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами наступних програмних результатів навчання:

1. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

2. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

3. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікабельність;
- грамотна письмова та усна мова;
- вміння виступати на публіці;
- аналітичний склад розуму;

- вміння побачити та вирішити проблему;
- хороша пам'ять;
- креативність;
- орієнтованість на результат;
- завзятість;
- стресостійкість;
- готовність виконувати рутинну роботу;
- вміння приймати рішення;
- відповідальність.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

2.1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u>	Нормативна
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: <u>053 «Психологія»</u>	Рік підготовки:
		1
		Семестр
		1-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 60 (50%) самостійної роботи здобувача – 60 (50%)	Освітній ступінь: <u>перший (бакалаврський) рівень</u>	Лекції
		24 год.
	ОПП: «Клінічна психологія»	Практичні заняття
		36 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Вид контролю
		Іспит

2.2.1. ЛЕКЦІЇ

№	ТЕМИ ЛЕКЦІЙ	К-ть годин	Вид лекцій
1.	Функціональна анатомія нервової системи. Нейрон. Класифікація нейронів. Рефлекторна дуга. Рефлекс. Класифікація нервової системи. Розвиток нервової системи людини. Функціональна анатомія спинного мозку. Оболони спинного мозку.	2	Лекція-презентація
2.	Загальна анатомія головного мозку. Основа головного мозку. Анатомія кінцевого мозку. Рельєф плаща.	2	Лекція-презентація
3.	Функціональна анатомія кінцевого мозку. Будова кори кінцевого мозку. Локалізація функцій в корі півкуль кінцевого мозку.	2	Лекція-презентація
4.	Функціональна анатомія базальних ядер та білої речовини кінцевого мозку. Мозолисте тіло. Склепіння. Бічні шлуночки. Функціональна анатомія лімбічної системи. Нюховий мозок.	2	Лекція-презентація
5.	Функціональна анатомія відділів стовбура головного мозку 1. Проміжний мозок. Середній мозок.	2	Лекція-презентація

6.	Функціональна анатомія відділів стовбура головного мозку 2. Задній мозок. Довгастий мозок. Ромбоподібна ямка.	2	Лекція-презентація
7.	Функціональна анатомія ретикулярної формації. Кровообіг головного мозку. Оболонки головного мозку. Циркуляція спинномозкової рідини.	2	Лекція-презентація
8.	Провідні шляхи ЦНС.	2	Лекція-презентація
9.	Загальна естезіологія. Функціональна анатомія органів чуттів.	2	Лекція-презентація
10.	Функціональна анатомія черепних нервів.	2	Лекція-презентація
11.	Функціональна анатомія вегетативної нервової системи. Вегетативні вузли голови. Вегетативні сплетення.	2	Лекція-презентація
12.	Нейроанатомічні основи психічної діяльності людини.	2	Лекція-презентація
	Всього:	24	

2.2.2. СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Не має.

2.2.3. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми	К-ть год .	Методи навчання	Форми контролю
1.	Функціональна анатомія нервової системи. Нейрон. Класифікація нейронів. Рефлекторна дуга. Рефлекс. Класифікація нервової системи. Розвиток нервової системи людини. Центральна нервова система. Функціональна анатомія спинного мозку. Оболонки спинного мозку. Загальна анатомія головного мозку. Частки кінцевого мозку. Топографія нижньої поверхні головного мозку	4	Розповідь-пояснення, демонстрація на анатомічних препаратах, розв'язування ситуаційних задач, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.	Усне опитування, тестовий контроль.
2.	Функціональна анатомія кінцевого мозку. Півкулі кінцевого мозку. Топографічна анатомія плаща кінцевого мозку(борозни, звивини). Будова кори кінцевого мозку. Локалізація функцій в корі півкуль кінцевого мозку.	4	Презентація, використання трупного матеріалу; робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; розв'язування ситуаційних задач.	Письмове опитування, тестовий контроль.
3.	Функціональна анатомія базальних ядер та білої речовини кінцевого мозку. Мозолисте тіло. Склепіння. Бокові шлуночки. Функціональна анатомія лімбічної системи. Нюховий мозок.	4	Дискусія, демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; розв'язування ситуаційних задач.	Тестовий контроль, індивідуальні завдання.
4.	Функціональна анатомія відділів стовбура головного мозку. Проміжний мозок (таламуси, гіпоталамус, III шлуночок. Середній мозок (власні ядра, ядра ЧМН, водопровід). Задній мозок (міст, мозочок).	4	Бесіда, демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; розв'язування ситуаційних задач.	Усне опитування, (фронтальне), тестовий контроль.

5.	Функціональна анатомія довгастого мозоку (власні ядра, ядра ЧМН, IV шлуночок, ромбоподібна ямка). Ретикулярна формація. Кровообіг головного мозку. Оболонки головного мозку. Циркуляція спинномозкової рідини.	4	Розповідь-пояснення, демонстрація на анатомічних препаратах, розв'язування ситуаційних задач.	Усне опитування (індивідуальне), тестовий контроль.
6.	Функціональна анатомія провідних шляхів ЦНС (висхідні: шкірної чутливості та пропріоцептивні; низхідні: пірамідні та екстрапірамідні).	4	Презентація, робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; розв'язування ситуаційних задач, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.	Тестовий контроль, творчі завдання.
7.	Загальна естезіологія. Функціональна анатомія органів чуттів. Функціональна анатомія черепних нервів.	4	Дискусія, демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; розв'язування ситуаційних задач, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.	Тестовий контроль, доповіді.
8.	Функціональна анатомія вегетативної нервової системи. Вегетативні вузли голови.	4	Бесіда, демонстрація на анатомічних препаратах, презентація, робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table; розв'язування ситуаційних задач, оцінювання вікових, статевих та індивідуальних особливостей будови органів людини.	Усне опитування, тестовий контроль.
9.	Підсумкове заняття «Функціональна анатомія ЦНС. Органи чуття та черепні нерви. Вегетативна нервова система.».	4	Бесіда, використання трупного матеріалу, робота за віртуальним анатомічним столом Anatomage Table	Усне опитування, тестовий контроль.
	Всього	36		

2.2.4. ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Не має

2.2.5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Тема	К-ть годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Оволодіти умінням: - малювати схему простої та складної рефлекторних дуг. - малювати схему будови спинномозкового нерву.	6	Демонстрація на анатомічних препаратах, презентація; робота з віртуальним анатомічним столом Anatomage Table.	ПК, ПЗ відповідно до КТП.

2.	Оволодіти умінням: - малювати схему внутрішньої будови спинного мозку; - відрізнати будову сірої речовини спинного мозку; - відрізнати будову білої речовини спинного мозку.	10	Використання трупного матеріалу; робота з віртуальним анатомічним столом Anatomage Table.	-//-/-
3.	Оволодіти умінням: - малювати схему будови похідних ромбоподібного і середнього мозку; - схему будови сірої та білої речовини довгастого мозку; - схему будови сірої та білої речовини моста; - схему будови сірої речовини мозочка; - схему будови сірої та білої речовини середнього мозку.	10	Демонстрація на анатомічних препаратах, презентація; робота з віртуальним анатомічним столом Anatomage Table.	-//-/-
4.	Оволодіти умінням малювати схеми: - схему розміщення ядер черепних нервів в ромбоподібній ямці; - топографії провідних шляхів внутрішньої капсули; - висхідних провідних шляхів кінкового напрямку; - висхідних провідних шляхів мозочкового напрямку; - низхідних шляхів пірамідної систем; - низхідних шляхів екстрапірамідної системи; - міжоболонних просторів головного і спинного мозку.	10	Опрацювання матеріалів підручників та довідкової літератури; робота з віртуальним анатомічним столом Anatomage Table.	-//-/-
5.	Оволодіти умінням малювати схему: - провідних шляхів аналізаторів; - демонструвати на препаратах зовнішню будову спинного і головного мозку; - демонструвати на препаратах будову органів чуття; - малювати схему загальної будови черепних нервів, похідних головного мозку; - малювати схеми будови I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII пар черепних нервів; - демонструвати на препаратах периферійні нерви, та малювати схеми нервових сплетень.	10	Демонстрація на анатомічних препаратах, презентація; робота з віртуальним анатомічним столом Anatomage Table.	-//-/--
	Всього:	60		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми освітнього компоненту (ПНД) та підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно» (Таблиця 1).

Таблиця 1

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з освітніх компонентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Здобувач відповідає високому (творчому) рівню компетентності: здобувач виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Здобувач самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Здобувач демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Здобувач не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Підсумковий бал за (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицями 2.

Оцінювання самостійної роботи здобувача

Матеріал для самостійної роботи здобувачів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю.

Оцінювання тем, які виносяться тільки на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються при підсумковому занятті.

Таблиця 2

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в здобувачських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні **(не більше 10)**).

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються здобувачеві **тільки комісійно** (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати **120 балів**.

Підсумкове заняття

Підсумкове заняття (далі - ПЗ) обов'язково проводиться згідно з робочою навчальною програмою з освітнього компоненту (далі-РНПД) протягом семестру за розкладом, під час занять.

Прийом **ПЗ** здійснюється викладачем академічної групи або проводиться обмін суміжних груп між викладачами.

Кафедра забезпечила для підготовки до **ПЗ** на інформаційному стенді такі матеріали:

- перелік теоретичних питань (у т.ч. питання із самостійної роботи);
- перелік практичних навичок;
- критерії оцінки знань і умінь здобувачів;
- графік відпрацювання здобувачами пропущених занять впродовж семестру.

Рекомендації щодо проведення підсумкового заняття:

1. Вирішення пакету завдань за змістом навчального матеріалу, який включає наступне:
2. Оцінювання освоєння практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»);
3. Під час оцінювання знань здобувача з теоретичних питань, що входять до даного підсумкового заняття (**ПЗ**) здобувачу виставляється традиційна оцінка, яка конвертується у багатобальну шкалу разом з оцінками за **ПНД** (таблиця 2).

Іспит

Іспит з «Анатомії людини» - це процес, протягом якого перевіряються отримані знання за два семестри:

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних навичок.

Для проведення іспиту встановлюється розклад сесії, затверджений ректором ХНМУ, із зазначенням конкретних дат складання іспитів, які відведені за межі семестру.

Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Технологія проведення іспиту:

1. Оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за всіма темами освітнього компоненту вибірково проводиться в день іспиту по екзаменаційному білету.

Критерії оцінювання практичних навичок і теоретичних знань (табл. 3, 4).

Таблиця 3

Критерії оцінювання практичних навичок

Кількість навичок	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами практичної частини	За кожен практичну навичку здобувач одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Оцінювання теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають питання по всім темам освітнього компоненту.

Таблиця 4

Критерії оцінювання теоретичних знань

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають питання теоретичної частини освітнього компоненту	За кожен відповідь здобувач отримує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Іспит - проводиться екзаменаторами, затвердженими наказом ректора університету.

Допуск до **іспиту** визначається у балах як середнє арифметичне балів ПНД за 1-3 семестри, min - 70, max - 120 та **при відсутності пропусків аудиторних занять та незадовільних оцінок**.

Пропуски аудиторних занять та оцінки «незадовільно» відпрацьовуються в обов'язковому порядку.

Іспит оцінюється від 50 до – 80 балів.

Оцінка з освітнього компоненту - є сума балів за ПНД та іспиту від min – 120 до max - 200 і відповідає традиційній оцінці: «задовільно», «добре», «відмінно».

Одержана здобувачем кількість балів з освітнього компоненту далі оцінюється за 200 бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно»)(табл. 5).

ОЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

- Оцінка з освітнього компоненту

Освітній компонент вивчається протягом семестру, оцінка з освітнього компоненту визначається як середнє арифметичне балів за семестр, протягом якого вивчався освітній компонент, які переводяться у 120-бальну шкалу ECTS (табл.2) з додаванням балів, одержаних безпосередньо на іспиті, мінімальна кількість балів-50; максимальна -80.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати за вивчення освітнього компоненту – 200 балів, у тому числі максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність – 120 балів, а також максимальна кількість балів за результатами іспиту - 80 балів. Мінімальна кількість балів становить 120, у тому числі мінімальна поточна навчальна діяльність – 70 та за результатами іспиту – 50 балів.

● Оцінка з освітнього компоненту - є сума балів за ПНД та іспиту від min – 120 до max - 200 і відповідає традиційній оцінці: «задовільно», «добре», «відмінно».

● Одержана здобувачем кількість балів з освітнього компоненту далі оцінюється за 200 бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно»)(табл. 5).

Таблиця 5

Відповідність оцінювання освітнього компоненту в балах оцінюванню в ECTS та традиційної оцінки

Оцінка освітнього компоненту в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Традиційна оцінка з освітнього компоненту
180–200	A	5
160–179	B	4
150–159	C	4
130–149	D	3
120–129	E	3

Відповідно до кількості одержаних балів заповнюється відомість успішності здобувачів з освітнього компоненту (форма У – 5.03Б) та додаток з персональним обліковим складом здобувачів, що не виконали вимоги навчальних програм дисциплін (F, F_x). Оцінка F_x виставляється здобувачам, які були допущені до іспиту, але не склали його. Оцінка F виставляється здобувачам, які не допущені до іспиту

3.2 ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

Спеціальність: 053 «Клінічна психологія»

1. *Анатомія центральної нервової системи (ЦНС). Анатомія аналізаторів.*

1. Нервова система: функції, класифікація.
2. Нейрон: визначення, частини нейрона, морфологічна та функціональна класифікація нейронів, їх будова, топографія, функції.
3. Сіра речовина центральної нервової системи: будова, функції.
4. Біла речовина центральної нервової системи: будова, функції.
5. Нервові волокна, пучки, корінці, нерви: їх будова. Нервові вузли: класифікація, топографія, функції.
6. Будова простої і складної рефлекторної дуги.

7. Розвиток центральної нервової системи в ембріогенезі.
8. Спинний мозок: розвиток, топографія, верхня і нижня межі, зовнішня будова.
9. Сегменти спинного мозку: визначення, межі.
10. Будова спинного мозку на повздовжньому розтині.
11. Будова спинного мозку на поперечному розтині: рога, їх відношення до сегментів.
12. Сіра речовина спинного мозку: задні рога, типи нейронів, що їх утворюють; ядра і функціональна характеристика.
13. Сіра речовина спинного мозку: бічні рога, типи нейронів, що їх утворюють; ядра і функціональна характеристика в різних сегментах.
14. Сіра речовина спинного мозку: передні рога, типи нейронів, що їх утворюють; ядра і функціональна характеристика.
15. Біла речовина спинного мозку: передні канатики, їх межі, провідні шляхи, що їх утворюють.
16. Біла речовина спинного мозку: бічні канатики, їх межі, провідні шляхи, що їх утворюють.
17. Біла речовина спинного мозку: задні канатики, їх межі, провідні шляхи, що їх утворюють.
18. Спинномозковий вузол: топографія, будова, функції.
19. Задні корінці спинномозкових нервів: утворення, топографія, функціональне значення.
20. Передні корінці спинномозкових нервів: утворення, топографія, функціональне значення.
21. Спинномозковий нерв: утворення, топографія, гілки; відповідність сегментам спинного мозку.
22. Оболони спинного мозку, простори між ними, їх вміст.
23. Фіксуєчий апарат спинного мозку: утворення, топографія.
24. Розвиток головного мозку: джерела, стадії трьох та п'яти мозкових пухирів, їх похідні.
25. Головний мозок: частини (анатомічна класифікація).
26. Півкулі великого мозку: поверхні, частки, їх межі.
27. Рельєф лобової частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі лобової частки.
28. Рельєф тім'яної частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі тім'яної частки.
29. Рельєф скроневої частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі скроневої частки.
30. Рельєф потиличної частки. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі потиличної частки.
31. Біла речовина півкуль великого мозку: класифікація волокон, функціональне значення.
32. Біла речовина півкуль великого мозку: внутрішня капсула, її топографія, частини, провідні шляхи, що проходять в кожній частині.
33. Мозолисте тіло, його топографія, частини, функціональне значення.
34. Склепіння мозку: його топографія, частини, функціональне значення.
35. Нюховий мозок: частини, їх компоненти, функціональне значення.
36. Базальні ядра: топографія, частини, функціональне значення.
37. Смугасте тіло: топографія, частини, функціональне значення.
38. Бічні шлуночки: топографія, стінки, сполучення.
39. Частини бічного шлуночка: топографія, стінки, сполучення.
40. Лімбічна система: компоненти, функціональне значення.
41. Проміжний мозок: частини.
42. Таламус: зовнішня будова; ядра таламуса, їх функціональне значення.
43. Метаталамус: частини, їх функціональне значення.
44. Епіталамус: частини, їх функціональне значення.
45. Шишкоподібна залоза: топографія, функції.
46. Гіпоталамус: частини, зовнішня будова, ядра, їх топографія, функціональне значення.
47. Гіпофіз: топографія, частини, функції.
48. Третій шлуночок: стінки, сполучення.
49. Середній мозок: межі, зовнішня будова, частини.
50. Середній мозок: покрівля, зовнішня будова, сіра речовина, її функціональне значення, провідні шляхи.
51. Стовбур головного мозку: межі, частини, зовнішня будова.
52. Стовбур головного мозку: характеристика ядер черепних нервів.
53. Перешийок ромбоподібного мозку: його частини.
54. Міст: межі, зовнішня будова.
55. Міст: сіра і біла речовина, будова, топографія, функціональне значення.
56. Ромбоподібна ямка: утворення, межі, рельєф. Проекція ядер черепних нервів.
57. Ядра черепних нервів, які розташовані в дорзальній частині моста; їх функціональна характеристика.

58. Ядра черепних нервів, які розташовані в дорзальній частині довгастого мозку; їх функціональна характеристика.
59. Четвертий шлуночок: топографія, стінки, сполучення.
60. Мозочок: розвиток, зовнішня будова.
61. Мозочок: сіра речовина, її функціональне значення.
62. Мозочок: класифікація білої речовини, мозочкові ніжки.
63. Довгастий мозок: межі, зовнішня будова.
64. Довгастий мозок: сіра і біла речовина, будова, топографія, функціональне значення.
65. Оболони головного мозку.
66. Тверда оболонка головного мозку та її відростки.
67. Тверда оболонка головного мозку: синуси, їх топографія.
68. Шляхи відтоку венозної крові із синусів твердої оболони головного мозку.
69. Оболони головного мозку: міжоболонні простори, їх вміст.
70. Утворення і відтік спинномозкової рідини.
71. Підпавутинний простір: утворення, цистерни, сполучення.
72. Провідні шляхи ЦНС: визначення, класифікація.
73. Соматосенсорні шляхи пропріоцептивної чутливості.
74. Соматосенсорні шляхи больової і температурної чутливості.
75. Соматосенсорні шляхи тактильної чутливості.
76. Низхідні провідні шляхи: класифікація.
77. Пірамідні шляхи: кіркове-спинномозковий шлях.
78. Пірамідні шляхи: кіркове-ядерний шлях.
79. Екстрапірамідна рухова система: центри, функції.
80. Провідні шляхи екстрапірамідної рухової системи.
81. Орган нюху: будова, функції.
82. Орган смаку: будова, функції.
83. Око: частини, топографія.
84. Очне яблуко: зовнішня будова.
85. Очне яблуко: оболонки.
86. Заломлюючі середовища очного яблука: назвати.
87. Камери очного яблука: межі, сполучення. Утворення і шляхи циркуляції водянистої вологи камер очного яблука.
88. Додаткові структури ока, назвати, їх функції.
89. Додаткові структури ока: зовнішні м'язи очного яблука, їх характеристика та функції.
90. Сльозовий апарат: частини, топографія, функції; шляхи відтоку сліз.
91. Провідні шляхи зорового аналізатора.
92. Вуха, його частини. Зовнішнє вухо: його частини і будова.
93. Зовнішнє вухо: вушна раковина, зовнішній слуховий хід, барабанна перетинка будова, функції.
94. Середнє вухо: частини.
95. Барабанна порожнина: топографія, стінки, сполучення, вміст.
96. Внутрішнє вухо: частини.
97. Кістковий лабіринт: частини, сполучення, будова, функції.
98. Перетинчастий лабіринт: топографія, частини.
99. Перілімфатичний та ендолімфатичний простір, утворення, вміст, сполучення.
100. Провідні шляхи слухового аналізатора.
101. Провідні шляхи рівноваги (вестибулярного апарата).
102. Назвати дванадцять пар черепних нервів.
103. Класифікація черепних нервів за складом волокон.
104. I пара черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, утворення, топографія.
105. II пара черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, утворення, топографія.
106. III пара черепних нервів: розвиток, загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.
107. Загальна будова вегетативного вузла голови: корінці, їх утворення; гілки, їх склад і об'єкти іннервації.
108. Війковий вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
109. IV пара черепних нервів: загальна характеристика, ядро, вихід із мозку, вихід із черепу, ділянки іннервації.

110. V пара черепних нервів: загальна характеристика; внутрішньочерепна частина V пари.
111. V пара черепних нервів: чутливий вузол V пари, його топографія, хід центральних і периферійних волокон.
112. V пара черепних нервів: 1-ша гілка V пари – утворення, вихід з черепа, гілки, ділянки іннервації.
113. V пара черепних нервів: 2-га гілка V пари – утворення, вихід з черепа, гілки, ділянки іннервації.
114. Крилопіднебінний вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
115. V пара черепних нервів: 3-тя гілка V пари – утворення, вихід з черепа, гілки, ділянки іннервації.
116. Піднижньощелепний вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
117. Під'язиковий вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
118. Вушний вузол: топографія, корінці, гілки, ділянки іннервації.
119. VI пара черепних нервів: загальна характеристика, ядро, вихід із мозку, вихід із черепа, ділянки іннервації.
120. VII пара черепних нервів і проміжний нерв: загальна характеристика, ядра, топографія, гілки, ділянки іннервації.
121. VIII пара черепних нервів: частини, їх загальна характеристика, ядра, утворення, топографія.
122. IX пара черепних нервів: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепу, гілки, ділянки іннервації.
123. X пара черепних нервів: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепа, частини, їх топографія.
124. X пара черепних нервів: гілки головної і шийної частин – їх топографія, склад волокон, ділянки іннервації.
125. XI пара черепних нервів: загальна характеристика, ядра, вихід із мозку, вихід із черепа, ділянки іннервації.
126. XII пара черепних нервів: загальна характеристика, ядро, вихід із мозку, вихід із черепа, топографія, ділянки іннервації.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДО ІСПИТУ

Спеціальність: 053 «Клінічна психологія»

«Анатомія нервової системи»

Спинний мозок

- Шийне стовщення
- Попереково-крижове стовщення
- Мозковий конус
- Кінцева нитка
- Передня серединна щілина
- Задня серединна борозна
- Передньобічна борозна
- Задньобічна борозна
- Канатики спинного мозку
- Передній канатик
- Бічний канатик
- Задній канатик
- Центральний канал
- Сіра речовина
- Передній ріг
- Задній ріг
- Біла речовина

Головний мозок

Стовбур головного мозку

- Довгастий мозок
- Міст
- Середній мозок *Довгастий мозок*
- Передня серединна щілина
- Піраміда довгастого мозку
- Перехрестя пірамід

- Передньобічна борозна
- Олива
- Задньобічна борозна
- Клиноподібний пучок
- Клиноподібний горбок
- Тонкий пучок
- Тонкий горбок
- Задня серединна борозна
- Нижня мозочкова ніжка
- Міст**
- Основна борозна
- Середня мозочкова ніжка
- Верхня мозочкова ніжка
- Верхній мозковий парус
- Покрив мосту (на поперечному розрізі)
- Основна частина мосту - - Четвертий шлуночок
- Ромбоподібна ямка
- Серединна борозна
- Присереднє підвищення ромбоподібної ямки
- Мозкові смуги четвертого шлуночка
- Трикутник під'язикового нерва
- Трикутник блукаючого нерва

- Бічний закуток
- Присереднє підвищення ромбоподібної ямки
- Лицевий горбок
- Присінкове поле
- Покрив четвертого шлуночка
- Верхній мозковий парус
- Нижній мозковий парус

Середній мозок

- Покрівля середнього мозку
- Пластинка покрівлі
- Верхній горбок
- Нижній горбок
- Ручка верхнього горбка
- Ручка нижнього горбка
- Водопровід мозку
- Міжніжкова ямка
- Задня пронизана речовина
- Ніжка мозку
- Покрив середнього мозку
- Червоне ядро
- Чорна речовина
- Основа ніжки мозку

Мозочок

- Півкуля мозочка
- Черв'як мозочка
- Щілини мозочка
- Листки мозочка
- Клаптик

- Дерево життя
- Кора мозочка
- Зубчасте ядро
- Нижні мозочкові ніжки
- Середні мозочкові ніжки
- Верхні мозочкові ніжки

Проміжний мозок

- Таламус
- Передній горбок таламуса
- Подушка таламуса
- Мозкова смуга таламуса
- Епіталамус
- Повідець
- Повідцевий трикутник
- Шишкоподібна залоза
- Метаталамус
- Бічне колінчасте тіло
- Присереднє колінчасте тіло
- Гіпоталамус
- Зорове перехрестя
- Зоровий шлях
- Сірий горб
- Лійка
- Сосочкове тіло
- Третій шлуночок
- Стінки
- Міжшлуночковий отвір
- Отвір водопроводу мозку

Півкуля великого мозку

- Поздовжня щілина великого мозку
- Бічна ямка великого мозку
- Лобова частка
- Тім'яна частка
- Сконева частка
- Потилична частка
- Острівець

Верхньобічна поверхня великого мозку

- Центральна борозна
- Бічна борозна
- Лобова частка
- Лобовий полюс
- Передцентральна борозна
- Передцентральна звивина
- Верхня лобова борозна
- Нижня лобова борозна
- Верхня лобова звивина
- Середня лобова звивина
- Нижня лобова звивина
- Висхідна гілка
- Передня гілка
- Покришкова частина
- Трикутна частина
- Очнотморова частина
- Тім'яна частка
- Зацентральна борозна
- Зацентральна звивина
- Верхня тім'яна часточка
- Внутрішньотім'яна борозна
- Нижня тім'яна часточка
- Кутова звивина
- Надкрайова звивина

- Сконева частка
- Верхня сконева борозна
- Нижня сконева борозна
- Верхня сконева звивина
- Середня сконева звивина
- Нижня сконева звивина
- Поперечні сконеві звивини
- Потилична частка
- Потиличний полюс
- Острівець
- Звивини острівця

Присередня і нижня поверхні півкулі великого мозку

- Борозна мозолистого тіла
- Борозна пояса
- Поясна звивина
- Перешийок поясної звивини
- Морсьоконикова борозна
- Приморсьоконикова звивина
- Гачок
- Зубчаста звивина нюхова борозна
- Прицентрально-борозна
- Прицентрально-часточка
- Передклин
- Тім'яно-потилична борозна
- Клин
- Острогова борозна
- Язикова звивина
- Обхідна борозна
- Присередня потилично-сконева звивина
- Потилично-сконева борозна
- Бічна потилично-сконева звивина
- Пряма звивина
- Нюхова борозна
- Очнотморова борозни
- Очнотморова звивини
- Мозолисте тіло
- Дзюб
- Коліно
- Стовбур
- Валик
- Прозора перегородка
- Склепіння
- Стовп
- Тіло
- Ніжка
- Нюхова цибулина
- Нюховий шлях
- Нюховий трикутник
- Передня пронизана речовина

Основні ядра

- Смугасте тіло
- Хвостате ядро
- Голова
- Тіло
- Хвіст
- Сочевицеподібне ядро
- Лушпина
- Бічна бліда куля

- Присередня бліда куля
- Огорожа

Бічні шлуночки

- Центральна частина бічного шлуночка
- Стінки центральної частини
- Передній (Лобовий) ріг бічного шлуночка
- Стінки переднього рогу
- Задній (Потиличний) ріг бічного шлуночка
- Стінки заднього рогу
- Пташина острога бічного шлуночка
- Обхідне підвищення бічного шлуночка
- Нижній (Скроневий) ріг бічного шлуночка
- Стінки нижнього рогу
- Морський коник
- Зовнішня капсула кінцевого мозку
- Внутрішня капсула кінцевого мозку
- Передня ніжка внутрішньої капсули
- Коліно внутрішньої капсули
- Задня ніжка внутрішньої капсули

Спинномозкова тверда оболонка

- Серп великого мозку
- Серп мозочка
- Навет мозочка
- Діафрагма сідла
- Пазухи твердої оболони
- Верхня стрілова пазуха
- Нижня стрілова пазуха
- Пряма пазуха
- Потилична пазуха
- Поперечна пазуха
- Стік пазух
- Сигмоподібна пазуха
- Печериста пазуха
- Клино-кам'яна пазуха
- Верхня кам'яниста пазуха
- Нижня кам'яниста пазуха
- Павутинна оболонка головного мозку
- Спинномозкова павутинна оболонка
- М'яка оболонка головного мозку
- Спинномозкова м'яка оболонка

Очне яблуко

- Волокниста оболонка очного яблука
- Білкова оболонка ока
- Рогівка
- Судинна оболонка очного яблука

- Власне судинна оболонка
- Війкове тіло
- Райдужка
- Зіниця
- Сітківка
- Кришталік
- Скliste тіло
- Додаткові структури ока*
- Зовнішні м'язи очного яблука
- Бічний прямий м'яз
- Верхній прямий м'яз
- Присередній прямий м'яз
- Бічний прямий м'яз
- Верхній косий м'яз
- Нижній косий м'яз
- Брови
- Верхня повіка
- Нижня повіка
- Сполучна оболонка (Кон'юнктива)
- Верхнє склепіння сполучної оболонки
- Нижнє склепіння сполучної оболонки
- Сльозова залоза
- Зовнішнє вухо*
- Вушна раковина
- Завиток
- Протизавиток
- Козелок
- Протикозелок
- Вушна часточка
- Зовнішній слуховий хід
- Зовнішній слуховий отвір
- Барабанна перетинка
- Середнє вухо*
- Барабанна порожнина
- Покрівельна стінка
- Яремна стінка
- Лабіринтна стінка
- Соскоподібна стінка
- Сонна стінка
- Перетинчаста стінка
- Стремінце
- Коваделко
- Молоточок
- Слухова труба
- Внутрішнє вухо*
- Кістковий лабіринт
- Прісінок
- Півколові канали
- Завитка
- Перетинчастий лабіринт
- Черепні нерви*
- Зоровий нерв (II пара)
- Окоруховий нерв (III пара)
- Блоковий нерв (IV пара)
- Трійчастий нерв (V пара) та його вузол
- Очний нерв (1 гілка V пари)
- Верхньощелепний нерв (2 гілка V пари)
- Нижньощелепний нерв (3 гілка V пари)
- Вушно-скроневи нерв
- Язиковий нерв
- Нижній комірковий нерв
- Відвідний нерв (VI пара)
- Лицевий і проміжний нерви (VII пара)
- Присінково-завитковий нерв (VIII пара)
- Язикоглотковий нерв (IX пара)
- Блукаючий нерв (X пара)
- Поворотний гортанний нерв
- Передній і задній блукаючі стовбури
- Додатковий нерв (XI пара)
- Під'язиковий нерв (XII пара)
- Симпатичний стовбур*
- Вузли симпатичного стовбура
- Міжвузлові гілки симпатичного стовбура
- Великий нутрощевий нерв
- Малий нутрощевий нерв
- Черевне сплетення та вузли

3.3 Контрольні завдання до самостійної роботи

Теми рефератів

Тема 1. Андреас Везалій і початок наукової анатомії

Тема 2. Клавдій Гален – його внесок в розвиток анатомії нервової системи.

Тема 3. Внесок Ж.Шарко і його школи в розвиток неврології.

Тема 4. Життя та діяльність академіка І.П. Павлова.

Тема 5. Ембріогенез нервової системи. Води розвитку.

Тема 6. Морфофункціональні основи рефлексотерапії.

Тема 7. Схеми рефлекторних дуг анімального та вегетативного відділів нервової системи.

Тема 8. Значення нервової регуляції.

Тема 9. Оболонки спинного і головного мозку:

1. Менінгеальна оболонка
2. Павутинна оболонка
3. Судинна оболонка
4. Міжоболонкові простори

Тема 10. Фактори, що впливають на організм через вегетативну нервову систему.

Тема 11. Теорія трьох видів мозку.

Тема 12. Іннервація голови, та ший. Вегетативні вузли голови.

3.4. Індивідуальні завдання

Індивідуальна учбово-дослідницька (УДРС) або науково-дослідницька (НДРС) робота здобувачів (по вибору) припускає:

- а) підготовку огляду наукової літератури (реферату);
- б) підготовку ілюстративного матеріалу по даних темах (мультимедійна презентація, набір таблиць, схем, малюнків і тому подібне);

- в) виготовлення учбових і музейних препаратів, моделей;
- г) проведення наукового дослідження в рамках здобувачського наукового кружка кафедри;
- д) участь в науковій держбюджетній тематиці кафедри; е) участь в анатомічних олімпіадах і ін.

3.5. Інші заохочення

- проведення наукового дослідження в рамках студентського наукового кружка кафедри;
- участь в науковій тематиці кафедри;
- участь в анатомічних олімпіадах і ін.

3.6. Правила оскарження оцінки

Оскарження оцінки проводиться згідно положення «Про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти Харківського національного медичного університету», наказ від 30.09.2020р. №252.

https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Здобувачі можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення здобувачів на практичні заняття.

Відвідування пацієнтів під час курації в лікарні можливо за умов наявності у здобувачів відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію), або іншими інфекційними захворюваннями згідно поточної епідемічної ситуації.

Здобувачі з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання здобувача це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь здобувачів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі здобувачі ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для

чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в душі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в душі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються здобувачам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра анатомії людини, клінічної анатомії та оперативної хірургії підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів та здобувачок очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Анатомія людини : підручник : у 3 т. / А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М. Р. Сапін [та ін.]. – 7-ме вид., доопрац. – Вінниця : Нова Книга, 2019.
2. Анатомія людини : підручник : в 3 т. Т. 3 / В. Г. Ковешніков [та ін.] ; ред. В. Г. Ковешніков ; рец.: Ю. Й. Гумінський, В. В. Кривецький, О. Г. Попадинець. — 2-ге вид., випр. і допов. — Львів : Магнолія 2006. — 2021.— 360 с. : іл.
3. Анатомія людини : підручник / [Кривко Ю. Я., Черкасов В. Г., Кравчук С. Ю. Сопнева Н. Б. та ін.] ; за ред.: проф. Кривка Ю. Я., проф. Черкасова В. Г. — Вінниця : Нова Книга, 2020. — 448с.
4. Неттер Ф. Г. Atlas of Human Anatomy. Атлас анатомії людини: переклад 7- го англ. Вид.: двомовне вид. / Френк Г. Неттер; наук. Ред. Перекладу Л Р. Матешук-Вацеба, І. Є. Герасимюк, В. В. Кривецький, О. Г. Попадинець. — К. — ВСВ «Медицина», 2020. — 736 с.
5. Матешук-Вацеба Л. Р. Нормальна анатомія: навчально-методичний посібник / Л. Р. Матешук-Вацеба; Львівський національний медичний ун-т ім. Д. Галицького. — Львів: Наукове товариство ім. Шевченка; Вінниця: Нова Книга, 2019. — 432 с.: іл
6. Чернокульський С.Т., Єрмольев В.О. Навчально-методичний посібник для здобувачів та викладачів ВМНЗ. Анатомія судин та нервів тулуба (ангіоневрологія) (видання п'яте, доповнене). - Київ. / Книга—плюс. 2016.

Допоміжна література:

1. Atlas of Regional Anatomy of the Brain Using MRI: With Functional Correlations / J. C. Tamraz, Y. G. Comair. - [S. l.] : Springer, 2006. - 330 p.
2. Ellis, Harold and Mahadevan, Vishy (2019). Clinical Anatomy: Applied Anatomy for Students and Junior Doctors (Fourteenth edition). Oxford: Wiley-Blackwell. - 496 p.
3. Grant's Atlas of Anatomy / ed.: A. M.R. Agur, A. F. Dalley. - 12th ed. - [S. l.]: Lippincott Williams & Wilkins, 2009. - 1627 p.
4. Šimić G. Heines DE. Neuroanatomy Atlas in Clinical Context: Structures, Sections, Systems, and Syndromes: 10th edition; Baltimore: Wolters Kluwer (Lippincott Williams Wilkins); 2019. 384 pages; ISBN 978-1-975106-68-3, eISBN: 978-1-4963-8416-4. Croat Med J. 2019 Aug;60(4):390. doi: 10.3325/cmj.2019.60.390. PMID: PMC6734572..
5. Gray's Anatomy: The Anatomical Basis of Clinical Practice : учебник / ed. S. Standring. - [S. l.] : Elsevier Inc., 2020. - 1606 p.
6. Human Anatomy: учеб. пособие / K. Saladin. - Boston : McGraw-Hill, 2020.- 802 p.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf
2. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
3. https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf
4. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_poglyvyv_dysc.pdf
5. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf
6. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_neform_osv22.pdf
7. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/polog_org_incl-suprov.pdf
8. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf , https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_grup_ad.pdf